

Список використаних джерел

1. Апостолова Г. В., Ясінський В. В. Перші зустрічі з параметрами. – К.: Факт, 2008. – 324 с.
2. Застосування похідної до розв'язування рівнянь, доведення нерівностей, тотожностей : веб-сайт. URL: http://metodportal.com/sites/default/files/mp/2016/02/41950/zastosuvannya_pohidnoji_do_rozvyazuvannya_rivnyan_dovedennya_nerivnostey_totozhnostey.docx (дата звернення: 27.04.2022).
3. Модуль 12. Заняття 13: Використання похідної для розв'язання задач з параметрами : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZK8UV-J2VGA> (дата звернення: 27.04.2022).

Катерина Попсуй

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ НОВЕЛИ О. ГЕНРІ «ВОЖДЬ ЧЕРВОНОШКІРИХ»

Різниця у граматичних структурах та лексичному складі мов створює труднощі під час перекладу будь-якого тексту іноземною мовою. У кожній конкретній мові семантична структура слова унікальна, тому неоднаковість лексичних систем мови оригіналу та мови перекладу зумовлює використання лексичних трансформацій, що можна охарактеризувати, як відхилення від словникових відповідників.

Трансформації в перекладі використовують для досягнення еквівалентності / адекватності текстів оригіналу та перекладу.

За визначенням О. О. Селіванової, «це перетворення, модифікація форми, або змісту і форми, зокрема, з метою збереження відповідності комунікативного впливу на адресатів оригіналу й перекладного тексту» [5, с. 42]. За словами дослідниці, трансформації представлені одиницями різних мовних рівнів.

Мета статті – проаналізувати трансформації лексичного рівня, використані в українському перекладі новели О. Генрі «Вождь червоношкірих».

Для характеристики перекладацьких прийомів використовуємо класифікацію перекладацьких трансформацій О. О. Селіванової, яка пропонує розглядати формальні та формально-змістові трансформації, серед останніх виокремлює прагматичні [5, с. 46].

«Формально-змістові трансформації на лексичному рівні в перекладі представляють словникові відповідники лексем, що отримують в мові перекладу неоднаковий із вихідною одиницею семний набір (О. О. Селіванова). На лексичному рівні формально-змістові трансформації мають...два плани вираження: денотативний і конотативний» [5, с. 135].

Так, у наведеному реченні спостерігаємо кілька перекладацьких трансформацій. «*We knew that Summit couldn't get after us with anything stronger than constables and, maybe, some lackadaisical bloodhounds and a*

diatribe or two in the Weekly Farmers' Budget» [3, с. 12] // «Ми знали, що містечко не може послати за нами в погоню нічого страшнішого за констеблів, та яких-небудь сентиментальних нишпорок, та двох-трьох викривальних заміток у «Щотижневому бюджеті фермера» [4, с. 49].

Гіперонімічну заміну денотативного плану використано у такому випадку: англ. *Summit* // укр. містечко, в оригіналі власна назва, у перекладі гіперонім, що вказує на тип населеного пункту: «Містечко – селище міського типу переважно на Україні та в Білорусії» [6, т. 4, с. 749].

Використання контекстуального синоніма спостерігаємо у перекладі англ. *lackadaisical* // укр. сентиментальний. «*Lackadaisical* – lacking enthusiasm and determination; carelessly lazy» [1], що означає «манірний – «позбавлений простоти та природності» [6, т. 4, с. 622]; безтурботно лінивий». Синоніми: «анемічний, апатичний, безтемпераментний, дльвий, кволий, млявий, напівсонний, непрворний, прокволистий, півсонний, сонний» [ГОРОХ]. «Сентиментальний – який характеризується, відзначається надмірною чутливістю» [6, т. 9, с. 125]. На нашу думку, не дуже вдалий український відповідник.

Пор.: англ. *bloodhounds* – «a person who pursues keenly or relentlessly» [1] // укр. нишпорка – «перен., зневажл. Про людину, яка надмірно цікавиться всім, потай слідкує за ким-небудь» [6, т. 5, с. 416]. І в оригіналі, і в перекладі слово має метафоричне значення, однак у перекладі ще й із конотативним забарвленням – оцінно-емотивним.

Номінативну трансформацію використано під час перекладу англ. *diatribe* – «a forceful and bitter verbal attack against someone or something», що в перекладі має значення «палка викривальна промова; гостра критика; тривала дискусія». Перекладач використав у перекладі описове словосполучення укр. викривальна замітка. Викривальний – «Який викриває кого-, що-небудь, містячи в собі певні докази, факти і т. ін.» [6, т. 1, с. 415]; замітка – «Короткий запис, зроблений з метою зберегти в пам'яті якесь спостереження, думку і т. ін. // Невелика стаття, повідомлення в газеті, журналі, збірнику» [6, т. 3, с. 213].

Інший яскравий приклад використання перекладацьких трансформацій ми можемо побачити в наступному реченні: «*The kid was a boy of ten, with bas-relief freckles, and hair the colour of the cover of the magazine you buy at the news-stand when you want to catch a train*» [3, с. 12] // «Синочок був хлопчиськом років десяти, з опуклими ластовинками по всьому обличчю і волоссям приблизно такого кольору, як обкладинка журналу, котрий зазвичай купуєш у кіоску, поспішаючи на потяг» [4, с. 49].

Гіпонімічну трансформацію денотативного плану використано при перекладі слова англ. *kid* // укр. синочок, оскільки *a kid* у перекладі означає «дитина, дитячко, малюк, маля» [2], а в українській мові синочок – зменшувально-пестливе до син – «Особа чоловічої статі стосовно своїх батьків» [6, т. 9, с. 178].

Пор.: англ. *boy* – «a male child or, more generally, a male of any age» [1] // укр. хлопчисько – «розм. Те саме, що хлопець» [6, т. 11, с. 85]. У

перекладі слово має стилістичне забарвлення. Відтак, спостерігаємо конотативну функціонально-стилістичну трансформацію.

Синонімічну заміну використано в перекладі англ. *bas-relief* // укр. *опуклими*. Пор.: англ. *bas-relief* – «a type of art in which shapes are cut from the surrounding stone so that they stand out slightly against a flat surface, or a work of art done in this way» [1] // укр. *опуклий* – «Який округло виступає, видається наперед» [6, т. 5, с. 733].

У наступному прикладі, на нашу думку, використано гіперонімічну трансформацію, пор. англ. *news-stand* – «a table or temporary structure used as a small shop for selling newspapers and magazines outside in public places» [2] // укр. *кіоск* – «невелика будівля для дрібної торгівлі; будка, рундук» [6, т. 4, с. 168]. Ознаку призначення місця, де торгують конкретною групою товарів, а саме газетами та журналами, було втрачено при перекладі.

Відтак, порівнявши та проаналізувавши речення текстів оригіналу і перекладу новели О. Генрі «Вождь червоношкірих», ми зробили висновок, що для досягнення еквівалентності перекладу до оригіналу перекладач вдало використав низку лексичних трансформацій як денотативних, так і конотативних.

Список використаних джерел

1. Cambridge Dictionary: електронний ресурс. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
2. Multitran: електронний словник. URL: <https://www.multitran.com/>
3. The Library of America. Story of the Week Reprinted from The 50 Funniest American Writers (According to Andy Borowitz). The Library of America, 2011, p. 11–26.
4. Генрі О. Вождь червоношкірих. Оповідання / пер. І. Базильянова. Харків, 2005. URL: https://royallib.com/book/genr_o/vogd_chervonoshkrih_opovdannya.html
5. Литвин І. М. Перекладознавство: навч. посіб. Вид. 6-те, допов. Черкаси, 2022. 258 с.
6. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/>

Дар'я Потелешенко,
Наталя Поперечна

ІНТЕГРАЛИ: У ЧОМУ КОРИСТЬ?

Дуже часто зустрічаються міркування: «Навіщо необхідно знати філософію, якщо в мене технічна спеціальність?» або «Я не розумію, як мені в житті можуть стати в нагоді розбори творів класичної літератури». Але беззаперечним лідером є математика, ніхто не знає, чому «Математика – цариця наук» і навіщо треба вміти рахувати інтеграли. Понад те,